

MARY
RHEDIN

MITT
LIV **VITA**

EN HISTORIA
ETT LIV
ETT BUDSKAP

MITT VITA LIV

MARY
RHEDIN

MITT

LIV

VITA

EN HISTORIA
ETT LIV
ETT BUDSKAP

Lassbo Förlag, Göteborg
www.lassboforlag.se

© Mary Rhedin 2023

Materialet i denna bok är skyddat enligt upphovsrättslagen.

Redaktör: Ida Mascher

Grafisk form och sättning: Emma Bonath

Tryck: Jelgavas Tipogrāfija, Lettland, 2023

ISBN: 978-91-987889-7-6

”Att inte veta om sina rötter eller vem som fött en är som att flyta runt på ett öppet hav utan att veta var du började eller vart du är på väg. Det enda du vet är att du är här och att du måste kämpa för att överleva.”

Mary Rhedin

Till mina älskade söner Isak och Simon

Innehåll

Sagt om boken	10
Förord	13

DEL 1 • 16

Kapitel 1: Första resan. Spring, spring ... Madame	19
Kapitel 2: Tillbaka i Sverige	59
Kapitel 3: Barndom	73
Kapitel 4: Utbildning och mitt arbete med adoptionsfrågor	103
Kapitel 5: Tillbaka i Indien	113
Kapitel 6: Vidareutbildning samt mitt fortsatta arbete i adoptionsfrågan	117
Kapitel 7: Delar av den svenska rasismens historia, självbild och konsekvenser	127
Kapitel 8: Röttersöksresa	141

Kapitel 9: Identitet och betydelsen av att inte veta om eller få ta del av sitt ursprung	175
Kapitel 10: Skev och negativ bild av ursprungsländerna i media	211
Kapitel 11: Makt och politik: mottagar- och ursprungsländer	227
Kapitel 12: Mitt fortsatta sökande	241
Kapitel 13: Ett riktigt n***arbete	255
Kapitel 14: Mitt fortsatta arbete med adoption	259
Kapitel 15: En sista röttersöksresa	269
Kapitel 16: Pilotprojekt ursprungssökning	295
Kapitel 17: Vad många adopterade vill	301
Slutord	307
Efterord av Edda Manga	323
Tack	329
Slutnoter	332
Tips på litteratur, poddar, radioprogram och dokumentärer som rör frågor om adoption och rasism	334
Källor	337

Sagt om boken

Med *Mitt vita liv* har Mary Rhedin lämnat ett betydelsefullt bidrag till om inte den tysta men ändå ytliga och naiva samhällsdebatten om adoptionsfrågan i Sverige. Det är en bok som kastar ett ovärderligt och meningsbärande ljus över de utlandsadopterades svåra villkor och öde, i form av utanförskap, rotlöshet, ensamhet och identitetssökande, kantat av möten med rasism och främlingsfientlighet, i ett allt mer inhumant och polariserat samhälle. Styrkan i författarens framställning är att till en akademisk och faktabaserad analys tillföra en egen genomlevd adoptionshistoria som kan ge röst åt andra adopterades erfarenheter och umbäranden. *Mitt vita liv* är en väckarklocka som jag hoppas kan ge ett eko från en värld som få känner till men lever i varje dag. Det är den värd.

Peter Jansson,
psykoanalytiker, filosof, författare

Mitt vita liv är en modig och nyfiken bok med nedslag i uppväxtskildring, röttersök samt i den underordnade position som författaren och många som upplever rasifiering kan känna igen sig i. Boken gör även en problematisering kring de internationella adoptionerna utifrån minst sagt bekymrande information som framkommit de senaste åren.

Anna Birath Amazeen,
leg. psykoterapeut, master i socialt arbete

Jag har haft förmånen att följa Marys skrivprocess som lektor och skrivcoach. I *Mitt vita liv* tar hon upp frågor hon levt med under hela sitt liv och som är högaktuella idag – det handlar om adoption, rasism och utanförskap. Hon gräver i sitt eget förflutna men också i vår gemensamma historia, om samhällets normer och samtidens sätt att se på rasism och utanförskap. Hon skriver personligt och nära om sina egna upplevelser men reflekterar också över mediernas bild av adoption från länder utanför Europa. En viktig bok som jag hoppas att många läser för att öka sin förståelse för de här frågorna.

Gith Thedvall,
lektor, kommunikatör, journalist

Förord

Många gånger har jag velat förklara utlandsadopterades situation i det svenska samhället. Det har inte alltid blivit bra. År av tid har därför gått åt till funderingar om hur vi kan bredda synen på adoption. I Sverige finns cirka 60000 utlandsadopterade och vi är det land i världen som adopterat flest utlandsfödda räknat per invånare. Vi utlandsadopterade bär på olika adoptionshistorier och alla är de unika i sitt slag. Jag själv kom till Sverige 1973 och fick då namnet Christina av mina adoptivföräldrar, men kom att i skolåldern få smeknamnet Tina. Vid 47 års ålder valde jag att ta tillbaka mitt ursprungsnamn Mary.

Min ambition är att belysa frågan om internationell adoption med barn som är födda utanför Europas gränser och som har ett avvikande utseende än den vita majoritetsbefolkningen. Jag har genom åren stött på många personer som jobbar med människor i omsorgsyrken som socialtjänsten, vården, skolan och psykiatrin. Många professionella är medvetna om att det kan vara komplext och komplicerat att vara adopterad när det gäller vissa områden. De allra flesta känner också till att gruppen utlandsadopterade är en utsatt grupp, även om inte alla vet eller verkar förstå omfattningen av det. Det är heller ingen som riktigt kunnat sätta fingret på var huvudproblematiken ligger. Naturligtvis är det inte en spe-

cifik orsak utan många olika aspekter som spelar in. Som adopterad från Indien och med en annan hudfärg än den vita majoritetsbefolkningen har jag erfarit händelser som min omgivning inte behövt uppleva och inte heller kunnat se eller förstå.

Med denna bok vill jag bidra med ytterligare en bild av adoption och vad det innebär att vara adopterad i det svenska samhället. Genom att dela med mig av min historia och mina erfarenheter kring rasism och att vara brun kvinna i Sverige vill jag sätta fokus på och öppna ögonen för den polarisering som ständigt pågår och genom-syrar vårt land. En polarisering som fortsätter växa och som många fortfarande ställer sig frågande till och känner obehag inför.

Jag önskar även kunna bidra till ett öppnare samhällsklimat som gör att vi vågar prata mer om rasism, makt och vad olika hudfärger har för betydelse. Med denna bok hoppas jag få människor att se någonting annat än det som de redan trodde sig veta om ämnet. Det är svårt att lära om. I synnerhet när det handlar om något som vi genomgående fått med oss i livet ända från barnsben, men också i vår historia nationellt. Historien om oss själva, som i sin tur skapat den självbild vi bär med oss.

Ända sedan adoptionsverksamheten varit i gång har där egentligen alltid funnits indikationer och senare även rapporter som pekat på att många av de adopterade barnen inte mått bra. Det har stått klart att gruppen varit överrepresenterade hos BUP och i självmordsstatistiken. Det är min önskan att ge något av tankar till alla de adopterade som lidit och kämpat och kanske fortfarande gör det, inte sällan i ensamhet, för att uthärda livet. Jag vill också sända tankar till alla de adopterade som inte längre finns med oss. De som inte orkat med utanförskapet och rotlösheten. De som inte sett någon lösning och till slut själva valt att avsluta sina liv.

Min förhoppning är också att andra adopterade med liknande erfarenheter skall kunna finna tröst i min berättelse, och även

hopp. När människor känner igen sig i andras upplevelser infinner sig ofta en lättnad när vi inser att vi inte är ensamma.

För att du enkelt ska kunna ta del av boken vill jag säga något om dess uppbyggnad. Boken består av två delar och bygger främst på personliga erfarenheter även om där också förekommer händelser och situationer som andra adopterade upplevt i samhället, som jag fått berättat för mig. Dessa varvas med mer faktabaserade delar som handlar om adoptionens och rasismens historia i Sverige och samhällets roll i frågan. Den första egna resan till Indien som inleder del ett kommer längre fram att efterföljas av fler, främst med syftet att söka och finna mitt ursprung. I bokens andra del tillägnas ett större utrymme i frågan kring adoption och identitet. Dels från det arbete jag själv engagerat mig i, dels vad som gjorts generellt i frågan och som lett oss fram till var vi står idag. De olika delarna följer i stort en kronologisk ordning. Likt en röd tråd kommer ni finna hur min kamp kring identitet och adoptionsfrågan genomsyrar och följer mig genom livet.

Bokens grundmanus har skrivits under en fyraårsperiod och var färdigt i maj 2022. Vi lever i ett ständigt föränderligt samhälle och med stora omdaningar i politiken. När vi nu har en ny regering med ny agenda vad gäller migration och synen på människor med utländsk bakgrund, anar jag att min berättelse, mina synpunkter och tankar kan komma att uppröra, provocera och kanske framstå som banala eller kontroversiella. Låt boken så få bli en motpol till allt det trångsynta och dumdristiga, för att i stället ge upplysning och hopp till alla dem som vill något annat.

DEL 1

Floda våren 1974

Hon orkade inte höra barnets skrik mer utan stängde dörren och gick ut i trädgården. Det var vår och hon stannade upp i den ljusa ljumma vårkvällen, drog in den tunga doften av syren och slöt ögonen. Här ute kunde hon inte höra flickans skrik. Hon hade gjort allt, bytt på henne, flickan var mätt och torr, vad mer kunde hon göra? Kunde inte ungen bara vara tyst? Hon hade skriket i över en timme nu och ingenting hjälpte och pappan var inte hemma. Det var först när han visade sig som flickan brukade lugna sig. Barnet sökte alltid honom med blicken.

Det högg till i henne varje gång barnet tittade på henne med rädsla i blicken. Hon förstod inte varför det skulle vara så svårt, till pappan ville flickan alltid gå och tystnade också när hon hörde hans röst. Men nu ikväll jobbade han sent och hon var ensam med barnet. Hon som hade tänkt så många gånger att det skulle bli bra. Det blev inte så, flickan var inte intresserad av henne utan tittade med skepsis på henne. Varje gång hon närmade sig såg hon flickan stelna till, och blicken, den där blicken. Den skrämde henne. Flickans mörkbruna, nästan svarta ögon hade en likgiltig blick men hon kunde även ana ett förakt. Hur var detta möjligt, hon ville henne bara väl. De hade tagit hand om henne, hon var i Sverige nu, trygg, hel och ren. Gud vet vad hon hade varit med om, men nu var

hon här och allt skulle bli bra. Tids nog skulle flickan själv inse det. Men det var klart, hon måste ha tålamod, hon skulle verkligen försöka tänka på detta. Hon skulle inte misslyckas, inte när de hade kommit så här långt. Hon skulle visa dem alla. Alla de som inte trodde att de kunde. Hon och maken skulle göra det på sitt vis. Nu hade de ändå lyckats adoptera och det hade varit en lång väg dit. Bara att fatta detta beslut. Det fanns människor i Sverige som inte tyckte det var rätt med adoption av barn från fattiga länder, men vad visste de om dem och deras situation?

Flickan låg ensam i det becksvarta rummet. Hon orkade inte längre skrika. Från munnen kom det nu bara svaga gnyenden. Hennes ögon var vidöppna och hon stirrade ut i det tomma mörkret. Det var som om hon frusit fast med blicken och hon kunde inte heller förmå sig att röra kroppen. Även om hon bara var femton månader gammal hade hon upplevt den här känslan av skräck tidigare. Känslan av att hon var helt ensam och ingen ville ha henne. Om hon skulle överleva var det upp till henne själv. Någonstans hade hon tidigt bestämt sig, och det var ett beslut som hade sitt pris.

Första resan. Spring, spring ... Madame

Margao, Goa, Indien januari 2001

En timme har gått och jag väntar otåligt på att bussen ska komma. Det är ett gytter av människor och den kvava luften blandas med dofter av koriander, curry och fiskstank från den närliggande marknaden. Jag befinner mig i Margao, den kulturella och kommersiella huvudstaden i delstaten Goa. Härifrån skall jag ta mig med nattbuss ner till Bangalore. Det är min första resa på egen hand i Indien. Jag har tidigare på eftermiddagen vinkat av min sambo som efter två veckors semester i Mumbai och Goa åkte hem till Sverige igen. Under gårdagen var vi inne på kontoret som säljer bussresor och köpte min biljett. Jag var imponerad av att de till och med hade bilder på bussarna som fanns att åka med. Det var bara att välja någon av dem. En kromfärgad Volvobuss med air condition tyckte jag såg bra ut, svensk och trygg.

Den sena eftermiddagssolen steker och jag känner hur droppar rinner utmed ryggen och byxorna klibbar längs benen. Jag är osäker på var bussen skall stanna, eftersom det inte finns en tillstymmelse till hållplats, men står kvar ändå efter att ha försäkrat mig av människor runtomkring att jag står på rätt plats. Plötsligt ropar flera personer att nu kommer bussen. Jag tittar mig förvirrat omkring när jag förstår att de vill att jag skall skynda mig. Jag krånglar på mig min ryggsäck, tar påsen med bananer, persika och kex i

ena handen för att greppa vattenflaskan i den andra. En liten pojke skriker:

”Run, run Madame!” Jag förstår inte varför jag skall springa, skall inte bussen stanna? Jag måste också hinna låsa fast ryggsäcken med det nyinköpta vajerlåset från Clas Ohlson i bagageutrymmet på bussen, ett tips jag läst om i Willmaguiden inför min resa som nybliven backpacker. Jag konstaterar irriterat att bussen inte kommer att stanna och skall jag med får jag springa på den i farten. Dessutom, är det där verkligen bussen jag valde och som jag såg på bilden igår på kontoret? Det är inte lätt att hoppa på en rullande buss med min packning, men händer sträcks ut och de drar mig upp på bussen. Bilden som sedan möter mig gör mig livrädd. Fyrtio mörka ansikten många med något vitt klet målat i pannan, alla män, stirrar på mig. Jag ser kanske tre kvinnor men de sitter alla ihopkrupna bredvid sina män och har väl täckta kläder. En har till och med hel slöja. Jag tittar nu febrilt efter den där andra västerländska backpackerspersonen som jag också läst om i Willmaguiden och som enligt dem alltid brukar vara med. Till min besvikelse ser jag inte någon. Och nej, detta är definitivt inte den buss jag bokat.

När jag väl krånglat mig fram med bagaget till min plats upptäcker jag att just mitt säte är trasigt och halvligger ner på golvet. Bussen är full och det är bara att åla sig ner på platsen. Ryggsäcken har jag lyckats trycka upp på den smala bagagehyllan. Jag vill försöka justera mitt säte och förstår efter att ha sett andra, att jag måste ha en speciell nyckel. En nyckel som hämtas på en krok vid bagagehyllan, för att sedan skickas till dem som vill reglera läget på stolen. Mannen framför mig har lyckats fälla ner sin smutsröda stol märkbart långt. När han efter ett tag somnar med händerna utsträckta ovanför huvudet blir det som att han har händerna på min mage. Ganska snart börjar min granne att prata med mig på

engelska vilket är skönt på sätt och vis eftersom de andra pratar något lokalt språk runt omkring mig. Mannen, som presenterar sig som Barath, berättar att han älskar romantiska filmer. Jag är inte förvånad. För mig ser han ut som tagen ur en Bollywoodfilm med svart skinnjacka, mustasch och guldkantsprydda solglasögon. Efter ett tag blir jag ganska trött när han inte verkar vilja sluta prata. Bussen är verkligen skranglig och det låter som något som dundrar fram utan avgasrör. Snart speedar de upp i 110 km/timmen vilket i sig kanske inte är konstigt. Men med denna rishög till buss, en motorväg utan belysning eller räcke mellan körfälten känns det hela som en livsfarlig färd. Jag vänder mig till Barath och frågar:

"This bus is a little bit old, and the road has no light, isn't it dangerous to go on this highway in the night?" Han ler mot mig och gör den där huvudnickningen som jag ännu inte har förstått om det betyder ja eller nej.

"Oh yes Madame, it is very dangerous, many accident", svarar han glatt tillbaka.

Som man frågar får man svar. Jag tänker att om jag överlever den här färden skall jag aldrig mer utsätta mig för något liknande igen. Jag sätter på mig freestylelurarna, tar ett djupt andetag och försöker tänka på något rogivande. Strax därpå dånar hindipop med tung bas tillsammans med en nasal kvinnoröst ut från de rassliga högtalarna. Jag undrar om det är ett skämt men när jag tittar mig omkring är det ingen som verkar tycka att det är lustigt. Eftersom jag inte hör musiken i mina egna lurar längre stänger jag av och sitter bara där tyst i mörkret. Efter någon timmes bilfärd säger Barath att de snart ska stanna för att folk skall kunna äta. Äntligen, tänker jag, eftersom jag både är hungrig och behöver gå på toaletten. Väl inne på matstället ser jag svarta kackerlackor stora som mindre knytnävar springa runt i den enkla lokalens vrår. Av rädsla att få ytterligare överraskningar när jag tittar ner mot det

gråa plastgolvet är jag tacksam för lokalens halvdunkla belysning. Jag sitter med Barath och en vän till honom när jag hör hur bussen tutar och jag får bråttom ut eftersom all min packning är kvar i bussen. Barath och hans vän sitter däremot kvar i godan ro på restaurangen. Till slut börjar bussen köra och jag måste ställa mig upp och vifta med armarna samtidigt som jag skriker att de ska stanna och vänta på min vän. Efter maten lyckas jag slumra till lite. När jag vaknar till är jag väldigt kissnödig och blir därför mycket lättad när jag förstår att bussen skall göra ett stopp för att folk skulle kunna gå ut och uträtta sina behov. Den stannar vid sidan av vägen och männen ställer sig strax intill. Jag tycker mig inte ha något annat val och börjar knäppa upp byxorna. Några män visslar då åt mig och pekar att jag skall gå över till andra sidan. Herregud, det är becks svart och jag ser inte alls hur det ser ut eller har någon aning om var vi befinner oss. Jag ser en annan kvinna som börjar gå över vägen och jag rusar efter henne. Nu är jag i en sådan chock och kan inte förklara det på något annat sätt än att jag tar tag i hennes sari för att hänga på henne. Jag hör mig själv prata svenska, och sedan svamla något på engelska om att allt var konstigt för mig och att jag var från Sverige. Hon tittar med förfäran på mig och ser ut som att hon sett en galning. Jag fumlar med knapparna och det är svårt att få ner mina långbyxor och när jag väl sitter på huk kommer det ingenting, hur mycket jag än försöker. Till slut hör jag hur de visslar bortifrån bussen och det är bara att dra upp byxorna och springa tillbaka. Blåsan är sprängfylld och resten av resan måste jag koncentrera mig på att hålla mig. Tidig morgon når vi till slut Bangalore och jag är oändligt lättad och tacksam när bussen rullar in på stationen. Jag har just överlevt min första bussresa i Indien.

När jag nu tänker tillbaka på denna resa som jag gjorde för tjugo år sedan är det med skräckblandad förtjusning. Efter att ha köpt en öppen biljett hade jag som mål att resa runt i södra Indien i sex månader. Jag ville se och få en relation till det land jag föddes i, dess människor och kultur. Jag hade drömmar om att finna något, en tillhörighet som jag alltid saknat både i den familj jag kom att växa upp i likväl som i det svenska samhället. Jag minns att jag tänkte att om nu många andra människor reser till Indien för att söka sig själva, är det väl inte konstigt om jag som är född där åker dit för att söka mitt ursprung. Jag valde att resa ensam utifrån att jag ville att det skulle bli min resa och heller inte behöva kompromissa med någon. Så här i efterhand är jag glad och stolt över att jag faktiskt genomförde den. Hade jag vetat hur jobbigt det skulle bli hade jag nog aldrig kommit i väg. Det var långt ifrån enkelt att göra denna resa som ensam ung kvinna i en indisk mörk kropp, och med ett västerländskt sätt både vad gäller kroppsspråk och sättet att resonera. Även om mycket hänt i Indien under dessa tjugo år, inte minst vad gäller den ekonomiska utvecklingen, är Indien och Sverige två väldigt olika länder. Kontrasterna är gigantiska om man ser till befolkningsmängd, kultur och andlighet.

Jag skall erkänna att det blev inga sex månader för mig, utan det räckte med tre denna första gång. Under de första veckorna ringde jag hem och grät i telefonen för min dåvarande sambo. Jag beklagade mig och sa att jag ville åka hem. Att det var för konstigt och svårt att ensam ta sig runt i denna ovana miljö. Allt var annorlunda och det var folk överallt. Om jag tyckt det var jobbigt i Sverige när folk ibland tittade på mig för att jag avvek utseendemässigt, så var det ingenting mot vad jag nu fick erfara. Här stirrade många öppet och nyfiket på mig där jag ensam gick runt i mina västerländska kläder och min stora ryggsäck. Människor förväntade sig att jag skulle prata deras språk och de undrade varför jag betedde mig konstigt.

Bara det att jag inte kunde beställa mat eller äta med handen väckte uppmärksamhet. Jag minns när jag på ett frukostställe bara lämnade bordet med maten, eftersom i stort sett hela stället var fullt av män som tittade på mig med spänning när jag skulle äta. Strax innan hade jag varit framme vid disken och frågat efter bestick, som de självfallet inte hade. Jag satt handfallen och klarade inte av alla nyfikna stirrande blickar, utan reste mig upp och gick därifrån. Andra jobbiga situationer var när jag skulle checka in på hotell som ensam indisk kvinna. På flera ställen var de misstänksamma och ville inte ge mig ett rum. När jag skulle boka tågbiljett blev jag först hänvisad till kön med enbart kvinnor, för att väl framme vid biljettluckan hänvisas till kön för turister. Det var heller ingen självklarhet att komma in på shoppingcenter eller finare affärer som alltid bemannades av en vakt utanför som släppte in kunderna. I många fall var det mitt svenska pass som räddade mig och öppnade upp de dörrar och privilegier som ett svenskt pass innebär. Ironiskt nog kvarstår passet och mitt svenska medborgarskap som en stor räddning för mig än idag. Min dåvarande sambo som förstod hur jobbigt jag hade det övertalade och peppade mig till att ge det hela lite mer tid. Jag gjorde som han sa och tog mig igenom de första dagarna. Jag lärde mig allteftersom att bli säkrare, inte låta mig luras och framför allt att inte se vilsen ut. I början reagerade jag starkt när människor, främst män, försökte lura mig.

En dag hade jag bestämt mig för att leta upp en bokaffär som sålde feministisk litteratur. Gatusystemet i Indien är inte uppbyggt på samma sätt som i många europeiska länder. Det är svårt att hitta fram till en exakt adress när gator saknar namn och nummer. Många skyltar och informationstavlor är dessutom textade på det inhemska språket. Vid denna tidpunkt befann jag mig i min födelsestad Chennai, eller Madras som engelsmännen döpte staden till, där man pratar tamil. Chennai är för övrigt huvudstad i södra

delstaten Tamil Nadu. Efter att ha letat mig fram till området där bokaffären skulle ligga frågade jag en man som satt och hängde i sin brandgula riksha om adressen. Han pekade och visade åt det ena hållet. Jag började gå i den riktning han pekade åt. Efter att ha gått ett tag utan att hitta affären frågade jag ytterligare två män, som kom gåendes hand i hand. Något som i Indien inte betyder att man är homosexuell utan att man är bra vänner, då det är vanligt att indiska män håller varandra i handen. Jag visade upp en papperslapp med adressen för de båda männen. De verkade säkra på sin sak och sa att det låg åt det håll jag just kom ifrån. Jag vände då om och började gå tillbaka. När jag såg mannen som jag först frågat om vägen kunde jag inte låta bli att stanna till. Jag sa till honom att jag nu förstått att bokhandeln låg i precis motsatt riktning till vad han hade visat. Han skrattade samtidigt som han gjorde den typiska huvudnickningen och pekade nu också i samma riktning som de båda männen. Jag blev förbryllad och hörde mig själv säga:

"First you showed me that direction and that was wrong?"

"Yes Madame." Han ser glad ut. Jag fortsätter:

"Oh, so you knew that it was the wrong way?"

"Yes Madame." Han ler fortfarande. Jag känner nu att jag blir irriterad och säger:

"So you lied to me?"

"Yes Madame." Leendet avviker fortfarande inte från hans ansikte. Jag säger än mer upprört:

"Oh, so you admit that you lied to me about the way and you are not even ashamed of it?"

"No Madame."

När jag tänker tillbaka på den här situationen känner jag mig pinsamt fånig. Det blev tydligt hur svensk jag var i vikten av att tala sanning. Jag tyckte att det var förfärligt att mannen stod där och ljög och hade lurat i väg mig åt fel håll i den tryckande värmen.

Dessutom hade han inte ens försökt dölja det när jag sedan frågade honom om det. Nu efter alla mina turer till Indien har jag förstått mer hur indierna fungerar när man frågar dem om något. Det kan vara om vägen eller om något annat. De svarar inte gärna att de inte vet eftersom de faktiskt vill hjälpa till. Att det sedan kanske inte alltid är helt rätt spelar mindre roll. De har visat sig vänliga och hjälpsamma och det är det väsentliga. Jag förstår nu också att det handlade om mig själv och min egen uppfostran. En uppfostran som var strikt, där det var viktigt att vara hövlig, punktlig och sanningsenlig.

Även om jag tagit mig ut själv på denna resa och varit spontan i att boka biljetter för transporter och hotell, fann jag nu en liten förhoppning om tröst när jag kontaktade den enda person jag fått med mig kontaktuppgifter till från Sverige. Min syster hade skickat med mig en adress till en man som hon tidigare arbetat med. Den här mannen bodde numera i Chennai och hade just gift sig, efter vad hon hade hört av arbetskollegorna där hemma. Tillsammans med en annan svensk man drev han en fabrik i Chennai där de tillverkade sjukvårdsartiklar. Min syster kände inte honom väl men kom ihåg honom som en glad och pratsam man och hon hade uppmuntrat mig att ta kontakt med honom när jag kom till Chennai.

Efter några veckor i Indien och en ständig kamp för att inte bli helt nedbruten hade jag nu bytt strategi. Jag hade inte längre mina vanliga kläder på mig utan gick numera klädd i en traditionell shurditar, ett klädesplagg som är som en byxa med tunika till. Man skulle kunna säga att klädseln kamouflerade mig. Det var oerhört skönt att slippa väcka uppmärksamhet som jag tidigare gjort. Jag kunde numera glida runt på gatorna på ett mer obehindrat sätt, vilket också var spännande. Om någon studerade mig lite längre avslöjades jag och jag var därför noga med att ständigt vara i rörelse och se målmedveten ut. Jag hade också lärt mig att inte

möta mäns blickar. Detsamma gällde tyvärr alla de tiggare – barn, kvinnor och män – som jag lätt blev måltavla för. I en del områden och på vissa gator vimlade det av fattiga människor. Många av dem bar på sjukdomar som jag fann skrämmande. Människor med stympade kroppsdelar, bölder och andra missbildningar på kroppen gjorde mig illamående och illa berörd. Det var hemskt att se trasiga människor hasa sig fram eller ibland bara ligga på gatan. I en del fall stannade jag och gav pengar men många gånger undvek jag dem. Jag upptäckte snart att om jag börjat ge till en eller två personer så spred sig detta snabbt och allt fler tiggare skyndade fram. Det blev svårt att hantera och nästintill omöjligt att skaka av sig dem. Jag passade mig också för att inte förvilla mig in i slumområden där misären var stor. Det var uppslitande att se den totala fattigdom, smuts och elände som människor levde i. Jag gick alltså på Chennais gator, åttamiljonerstaden, med en blick som visade att jag hade koll på läget och visste vart jag var på väg. Jag föreställde mig att jag var någons dotter eller syster och hade en familj som väntade på mig i staden. Kanske var jag på väg till jobbet eller marknaden, som många andra kvinnor. Den märkbara skillnaden mellan mig och dem var att de sällan gick själva. På restauranger och i affärer var de alltid tillsammans med någon, vilket gjorde min ensamhet tydlig. Jag hade nu även lärt mig att nonchalera de ihärdiga män som på något sätt sökte kontakt, antingen för att sälja något till mig eller för att skapa någon form av relation.

Rikshaförarna var en annan grupp av män som jag var tvungen att lära mig hantera, detta för att jag delvis var beroende av dem. Efter att jag varit ute och promenerat i timmar i den gigantiska och utbredda staden, fick jag ta en riksha tillbaka till hotellet när jag inte längre kunde lokalisera mig. Med rikshaförarna gällde det att stå på sig, pruta och se till att de körde mig hela vägen fram till rätt adress. Det var inte ovanligt att jag hamnade på fel ställe

eller fick ta en omväg. Att ständigt vara på min vakt, argumentera och delegera för att hamna rätt tog på mina krafter och gjorde mig utmattad. Jag var därför trött både på Indien, staden och människorna när jag väl ringde upp Per-Olof, mannen från Sverige. Han föreslog att vi skulle ses för en lunch på Spencer Plaza som vid denna tid var ett nybyggt stort shoppingcenter på Anna Salai, en av huvudgatorna i Chennai.

Per-Olof var i sextioårsåldern och det visade sig att han hade två adopterade indiska barn, som nu var vuxna och bodde i Sverige. Under lunchen satt jag mest och gnällde över storstadens kaotiska trafik och hur jobbiga alla män och rikshaförare var. Jag ville åka hem. Några dagar innan hade jag varit på resekontoret bara för att få till svar att det inte fanns någon platsbiljett för hemresa. Tanken med min öppna biljett hade varit att jag skulle kunna åka hem när som helst, vilket hade visat sig inte vara riktigt så enkelt. Det gick begränsat med plan varje vecka och jag var tvungen att boka i god tid. Vid den här tiden hade jag heller ingen mobiltelefon och tillgängligheten till internet var sporadisk. Nätet var ofta långsamt om det ens fanns något på de hotell där jag bodde. Detta innebar att jag fick ta mig till själva resekontoret, för att kommunicera med dem. Som jag upplevde det var jag fast i landet. När Per-Olof, som jag förstod trivdes bra och hade lyckats väl med att anpassa sig i landet, hörde hur mycket jag ville åka hem erbjöd han mig att bo i hans lägenhet en tid. Han själv skulle åka och hälsa på sin nyblivna fru och hennes familj i Malaysia. Därefter skulle de båda komma tillbaka till Indien och bo tillsammans i hans lägenhet. Jag blev glad över förslaget och kände mig hoppfull när han efteråt skjutsade mig tillbaka på sin moped till hotellet. Jag var imponerad över att han vågade köra i den galna trafiken. Ett trafikkaos där lastbilar, rikshor, lyxbilar, cyklar och mopeder skulle fram på samma gata. Ibland stoppades trafiken upp av en ko som lugnt och obemärkt

vandrade omkring. Människor dragandes på vagnar och en och annan springriksha trängdes också i den tunga trafiken. I denna saliga blandning gällde det att köra på, väja och ha uppsikt åt båda sidorna. Inga filer var markerade i gatan och som förare var man tvungen att ha huvudet på skaft, ha snabb reaktionsförmåga, våga tuta och kommunicera med andra man delade gatan med. Jag tyckte Per-Olof körde bra och vi nådde hotellet säkert och utan några kollisioner.

Redan nästa dag flyttade jag hem till Per-Olof. Hans lägenhet låg i ett lugnt område där flera läkare som arbetade på det närliggande sjukhuset bodde med sina familjer. De vitmålade betongliknande blocken utgjorde ett bostadsområde som var inhägnat och bevakades ständigt av en vakt för att inga obehöriga skulle kunna komma in. Som svensk kunde detta synas märkligt men det var något som jag snabbt fick lära mig hörde tjänstesamhället till. I stort sett alla materiella ting, men också landområden och egendom, kunde behöva övervakning, vilket i sin tur gav jobb åt någon. Det kunde till exempel vara att vakta någons fordon vid en marknad för en timma eller utanför ett köpcenter när personen var inne och handlade. Tjänstesamhället i sig kanske inte är så farligt men den hierarki som det skapar i kombination med kastsystemet är för mig fortfarande svårt att acceptera. Utifrån ett klassamhällesperspektiv kan jag dock se fördelen med dessa lättåtkomliga jobb, som gör det möjligt för många människor att på ett snabbt sätt kunna inbringa lite pengar, som ibland är livsviktiga för dagen.

Lägenheten jag nu kom till var enkel men ren. Jag fick ett eget rum med badrum och västerländsk toalett vilket jag var tacksam för. Per-Olof reste mycket riktigt bara någon dag efter att jag anlät och det var skönt att nu kunna slappna av ensam i hans lägenhet. Jag kände mig också mer trygg nu efter att ha träffat Per-Olof, som hade gett mig en del råd för att jag skulle kunna trivas bättre. I

huset bredvid bodde hans kompanjon Conny, som han hade fabriken tillsammans med. Conny var också från Sverige men hade bott många år i Chennai, till skillnad från Per-Olof som var relativt ny i Indien. Conny bodde med sin fru Nancy, och innan Per-Olof gav sig av presenterade han mig för dem. Om det var något menade han, kunde jag alltid kontakta dem. Även om jag ibland gick och hälsade på höll jag mig på min kant. Jag tyckte det var härligt att få rå mig själv och laga min egen mat som jag inhandlade på den lokala marknaden i området. Jag satt sedan på balkongen och åt samtidigt som jag tittade på folklivet som rörde sig både innanför och utanför områdets mur. Där låg bland annat ett litet hindutempel där jag studerade människorna som kom och tillbad sina gudar. De allra flesta var män och jag såg dem vandra in och ut ur templet.

En dag när jag som vanligt var ute och strosade runt på gatorna reagerade jag på att jag i ett område passerade flera människor med en vit kompress över ena ögat som hölls upp av en gasbinda runt huvudet. Kort därpå såg jag hur människor stod i kö in till en stor byggnad. Jag blev nyfiken och undrade vad det var de stod i kö till? Jag stannade på andra sidan gatan och tittade på människorna i kön. Min blick följde husets utsida till dess kortsida där jag såg en utgång. Nu såg jag ännu en person med kompress för ögat komma ut från byggnaden. Det hela såg märkligt ut. Alla de här människorna verkade ha gjort samma ingrepp eller operation. Vad kunde det vara för något ingrepp? Senare på eftermiddagen tittade jag in hos Conny och hans fru Nancy. Jag berättade för dem om människorna som stått i kö och alla de jag sett som haft en kompress för ögat. Jag kom ihåg att Conny tidigare sagt att här i Indien kan du köpa och sälja precis allt för pengar. Att det därför också fanns en illegal marknad för organ där fattiga människor sålde sina kroppsdelar var ett faktum. Vi diskuterade att i det här

fallet var det troligtvis hornhinnan det handlade om. Jag kan inte med säkerhet säga att det var på detta sätt. Samtidigt, efter att senare ha läst flera artiklar om handel med kroppsdelar och organ, kan jag inte heller utesluta det. När jag senare surfade runt på nätet och fick upp information om att priset för en hornhinna är 250 000 kronor förstod jag hur lönsam den här verksamheten är. Indien som land med dess klassystem, stora befolkning och på sina ställen extremt stora fattigdom gör den här typen av handel möjlig.

Barnhemmet

Innan Per-Olof åkte gjorde vi en upptäckt. Det visade sig att barnhemmet jag bött på i Porur inte låg långt ifrån hans lägenhet, och en dag kände jag mig redo att besöka det. Jag tog en riksha de tre kilometrarna, men naturligtvis släppte föraren av mig på fel plats. Det var inte lätt att hitta eftersom det inte fanns någon skylt och jag fick fråga runt en bra stund innan jag till slut stod framför den kornblå barnhemsporten. Det var konstigt eftersom jag helt plötsligt kände igen mig och visste att exakt här var det. När jag kom innanför grindarna stod det några kvinnor på gården och samtalade. Jag kände igen en av dem. Joy, en mager medelålders kvinna med markerade kindben och lång svart fläta, hade varit där när jag för nio år sedan besökte barnhemmet tillsammans med min syster och mina adoptivföräldrar. Den resan var något helt annat än vad jag upplevde nu. Vid den tiden och tillsammans med mina adoptivföräldrar skulle det ha känts helt fel och otacksamt att börja ställa frågor kring mitt ursprung. Det fanns något outtalat i att jag inte borde fråga och gjorde därför inte heller så. Joy verkade också känna igen mig och jag såg att hennes ögon tårades när vi pratade. Jag själv hade en klump i halsen men lyckades att inte gråta. Joy berättade för de andra vem jag var och

visade mig in i huvudbyggnaden där jag fick sätta mig och vänta på Mr Wilfred Thomas, grundaren till barnhemmet. Det kändes fint att vara där igen. Jag kände mig också stolt över att berätta om min resa och vad jag hittills lärt mig. Wilfred Thomas var en trevlig man med vit välstruken skjorta och vattenkammat hår som så många andra indiska män. Efter att ha visat mig runt i barnhemmets lokaler och barnen sjungit för mig erbjöd han mig att äta lunch med dem. Jag tackade ja och de skrattade när jag sa att jag älskade indisk mat och försökt äta med handen. Under tiden jag åt skickade han en av kvinnorna att ta fram min journal. När hon väl kom med den var det inte mycket som stod i den. En sak som jag ändå fastnade för var fotografiet som fanns i den. Ett svartvitt foto med en baby i ettårsåldern som sitter på en filt iklädd en enkel mönstrad bomullsklänning. Bilden är tagen i samband med den adoption som skulle genomföras. Jag slås av hur hel och fin klänningen är och hur kavat flickan på bilden sitter och tittar rakt in i kameran. De stora mörka ögonen utstrålar sorg men också en fast beslutsamhet som jag väl känner igen. I det ögonblicket är det som att mycket faller på plats. Jag hade inte kunnat glömma, och de minnen som så länge legat i min kropp blev nu förståeliga. Jag insåg att jag aldrig riktigt kunnat överge Indien och att Indien aldrig riktigt lämnat mig. Med ens förstod jag också det svåra i det hela, det omöjliga i att flytta detta barn med det hon bar inom sig till en annan världsdel och en ny kultur. Och att sedan försöka få henne att passa in i en familjestruktur och mall där helt andra omständigheter rådde. Det omöjliga i att hon skulle leva upp till ett barnlöst pars drömmar om ett barn i ett land där människor såg helt annorlunda ut och var vita i hyn. Det svåra i att växa upp i ett land som på 60-talet lyckats bygga upp ett välfärdssamhälle där alla förväntades vara lika. Ett land där man inte skulle sticka ut, varken mer eller mindre, utan måste hålla sig till normen. Det

kom också att bli en tung erfarenhet för flickan att bära, och hon skulle aldrig helt passa in eller känna sig som den svenska flicka som hon kände att kanske främst kvinnan i paret så innerligt önskat sig.

Jag frågade om jag kunde få en kopia av fotot och de skickade i väg en man i personalen för uppdraget. När han kom tillbaka med kopian var det som att Joy förstod hur tagen jag var över bilden. Hon lät mig få originalet och stoppade tillbaka papperskopian i akten. På fotots baksida stod det Mary -72, skrivet med blå tuschpenna, vilket gjorde mig varm i kroppen. När jag anlände till Sverige 1973 ansökte mina adoptivföräldrar om att få byta mitt namn eftersom de trodde att jag fått namnet på barnhemmet, och eftersom jag heller inte verkade lyssna till det namnet. Även om mitt namn ersattes av Christina så fortsatte Mary att leva vidare för mig. Därför blev jag nu rörd när jag såg namnet skrivet på baksidan av fotot. Det kändes nära, att någon givit mig ett namn och att jag faktiskt varit någons barn innan jag kom till Sverige.

När mina adoptivföräldrar först ville adoptera genom Adoptionscentrum på 70-talet insåg de vilken lång väntetid och process som väntade dem, och därför började de se sig om efter andra möjligheter. De fick genom några vänner höra talas om en indisk kvinna, Dorothy, gift med en svensk man som var verksam i Svenska kyrkan. Hon kanske skulle kunna hjälpa dem. Mina föräldrar tog kontakt med henne och det visade sig att hon skulle bli en stor hjälp för dem i deras önskan om ett barn. Hennes föräldrar drev ett kristet barnhem i Indien. Min pappa berättar för mig hur han minns Dorothy, vid hennes hembesök hos dem i Lerum, där de bott innan de flyttade till Floda. Hur han tyckt att hon såg ut som en liten flicka även om hon var en vuxen gift kvinna. Det blev ett hembesök som bara några månader senare skulle resultera i att de åkte ut till Landvetter flygplats för att ta emot en liten flicka,

en Mary. Dorothy var alltså Thomas Wilfreds dotter, och det var hon som eskorterade mig och sex andra bäbisar från barnhemmet i Porur till Sverige en sensommardag i augusti 1973.

Dagarna efter besöket på barnhemmet kände jag mig nöjd. Jag var glad över att jag inte åkt ner till Pondicherry som jag först fått rekommenderat av några andra backpackers. Denna lilla stad som låg längre ner utmed kusten har tidigare varit en fransk koloni och man hittar många avtryck av fransk kultur som mat och arkitektur där. Jag hade varit tveksam redan från början eftersom jag inte var sugen på att hänga med andra turister och backpackers. Dessutom hade jag redan efter tiden i Goa fått nog av hippies, yoga och meditationsfolk som jag hört att det även skulle finnas gott om i Pondicherry. Jag tänkte nu att det hade funnits en mening med att jag kontaktat Per-Olof, att jag fått bo i hans lägenhet som låg i samma område som jag kanske spenderat mitt första levnadsår i. En dag när jag var inne på den lilla marknaden i Porur tillsammans med Nancy fick jag syn på en liten flicka. Hon såg ut att vara i samma ålder som Mary på det svartvita fotot. Flickan satt ensam uppe på en liten avsats en meter ovanför marken och höll sig krampaktigt fast i en stolpe. Hon var smutsig, hennes hår tovtigt och hon hade bara en liten tygtrasa till klänning på sig. Flickan grät men det var det ingen som direkt verkade ta någon notis om, där hon satt och höll i sig för att inte ramla ner. Jag tog tag i Nancys arm och pekade på flickan. Hon skakade på huvudet och sa:

”Ja jag vet, det är bara för hemskt, men mamman kommer nog snart, hon är väl häromkring någonstans.”

Jag stod kvar en stund och till slut kom en kvinna springande och slet åt sig barnet. Det hela såg brutalt ut. Samtidigt var det som att jag sett Mary, för tjugofem år sedan, och jag undrade hur mitt liv hade varit om jag blivit kvar här i Porur. Vem hade jag varit, hur hade jag levt och hade jag ens varit i livet då?

Ämnet adoption är aktuellt och har debatterats flitigt sedan 2018 när SVT rapporterade misstankar om stulna barn från Chile som adopterats till Sverige. Just nu pågår en utredning om adoptionsverksamheten i Sverige från 1960-talet och fram till idag. Detta är frågor som engagerat mig i hela mitt liv och som är en del av mig och min historia.

Som adopterad från Indien kom jag till Sverige som ettåring. I den här boken gräver jag i den historia som är min och belyser samhällets normer och sätt att se på adoption, rasism och utanförskap.

Mitt sökande efter ursprung förde mig gång på gång till Indien. Under resorna lärde jag känna människor på djupet och fick en inblick i en kultur och ett sätt att hantera situationer som jag inte fått med mig under min uppväxt.

Med denna bok vill jag främst uppmana till eftertanke och reflektion. Men jag har också en önskan att stärka andra adopterade som kan känna igen sig, få stöd och känna samhörighet. Bokens centrala frågor är existentiella – de handlar i grunden om rätten till sitt ursprung och rätten till ett barn.

På ett konstruktivt kritiskt och igenkännande sätt belyser Mary adoptionspolitiken och adoptionsproblematiken till sin yttersta spets.

Elisabeth Kjellsdotter Carlsson, adopterad från Indien

Mary Rhedin har lämnat ett betydelsefullt bidrag till om inte den tysta men ändå ytliga och naiva samhällsdebatten om adoptionsfrågan i Sverige. Boken är en väckarklocka som jag hoppas kan ge ett eko från en värld som få känner till men lever i varje dag.

Peter Jansson, psykoanalytiker, filosof, författare

Lassbo Förlag
FÖR BERÄTTELSEN I DIG

ISBN 978-91-987889-7-6

9 789198 788976 >